

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ І ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ
(Мінекономрозвитку України)

вул. М. Грушевського, 12/2, м. Київ, 01008, тел. 253-93-94, факс 226-31-81
Web: <http://www.me.gov.ua>, e-mail: meconomy@me.gov.ua, код ЄДРПОУ 37508596

№ _____
На № _____ від _____

Народному депутату України
Довгому О. С.

Шановний Олесю Станіславовичу!

На лист Голови Верховної Ради України Парубія А. В. від 07.04.2017 № 11/10-1128 до Вашого запиту від 05.04.2017 № 36-04/2017 щодо вдосконалення статистики інформаційно-комунікаційних технологій повідомляємо.

Постійний розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (далі – ІКТ) у світі, стрімке розширення потенціалу та поява нових можливостей їх використання зумовили нагальну потребу в системній оцінці стану національного потенціалу у сфері ІКТ. Виявлення закономірностей і тенденцій розвитку ІКТ, проведення міжнародних зіставлень має здійснюватися на підставі достовірних, надійних порівнянних як на національному, так і міжнародному рівнях даних.

З цією метою Держстат постійно проводить роботу щодо вдосконалення статистичної методології, процедур збирання та оброблення статистичної інформації відповідно до міжнародних вимог і національних норм правового регулювання, зокрема зі статистики ІКТ.

Acquis ЄС у сфері статистики визначає пріоритетні області та модулі, які мають правову та методологічну базу, що впливає на спосіб вироблення статистичних даних. Модуль 06.1.63 – Статистика інформаційно-комунікаційних технологій визначає вимоги до даних з питань статистики ІКТ. Відповідно до них інформація зі статистики ІКТ має збиратися за такими основними напрямками: статистика інформаційного суспільства (обстеження підприємств та домашніх господарств) та статистика телекомунікацій.

З метою імплементації європейських стандартів статистики ІКТ у національну статистичну практику, починаючи зі звіту за 2010 рік, впроваджено державне статистичне спостереження "Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах". Воно базується на нормах, викладених у Регламенті (ЄС) Європейського парламенту та Ради від 21.04.2004 № 808/2004 стосовно статистики Співтовариства щодо інформаційного суспільства, та рекомендаціях, уміщених у Посібнику зі складання статистики економіки інформаційних технологій Конференції Організації Об'єднаних Націй з торгівлі та розвитку (далі – UNCTAD).

Метою проведення цього державного статистичного спостереження є отримання даних щодо використання комп'ютерів та комп'ютерних мереж, доступу та використання мережі Інтернет, електронного обміну даними, електронної торгівлі через комп'ютерні мережі на підприємствах протягом року.

Інструментарієм для проведення зазначеного державного статистичного спостереження є форма № 1-ІКТ (річна) "Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємстві".

Форма № 1-ІКТ гармонізована із запитальником UNCTAD, а також запитальником Євростату з питань використання ІКТ на підприємствах.

Узагальнена інформація за формою № 1-ІКТ щорічно оприлюднюється в тематичному статистичному бюлетені "Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах", статистичних збірниках "Статистичний щорічник України" та "Україна в цифрах". Ці видання розміщуються на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділах "Публікації"/"Економічна статистика"/"Інформаційне суспільство" та "Публікації"/"Багатогалузева статистична інформація"/"Комплексні статистичні публікації" відповідно.

Крім того, інформація за показниками державного статистичного спостереження розміщується в таблицях за міжнародним запитальником UNCTAD "Анкета: використання ІКТ підприємствами та сектор ІКТ" (для публікації UNCTAD "Доповіді про інформаційну економіку").

З метою дослідження доступу та використання мережі Інтернет домогосподарствами до програми державного вибіркового обстеження умов життя домогосподарств, яке щорічно проводять органи державної статистики, з

2007 року введено нове тематичне модульне опитування. Щорічно опитуванням щодо доступу до мережі Інтернет охоплено близько 9,1 тис. домогосподарств. Дані цього державного статистичного спостереження поширюються на всі домогосподарства України за допомогою статистико-математичних методів, що відповідає сучасній міжнародній практиці.

Програма модульного опитування гармонізована з основними вимогами Регламенту (ЄС) Європейського парламенту від 21.04.2004 № 808/2004 та "Посібника вимірювання доступу домогосподарств та приватних осіб до ІКТ та масштабів їхнього використання" Міжнародної телекомунікаційної спілки (ITU), яка співпрацює з Євростатом у галузі питань становлення інформаційного суспільства. Опитування передбачає збір даних щодо поширення серед населення користування послугами Інтернету за останні 12 місяців, частоти користування, місця та основні цілі доступу до Інтернету. Повна імплементація всіх регламентів ЄС щодо використання домогосподарствами телекомунікаційних технологій, у тому числі мережі Інтернет, передбачає проведення спеціалізованих щорічних вибіркового обстежень населення. Запровадження такого статистичного спостереження вимагатиме значних додаткових фінансових і штатних ресурсів для органів державної статистики.

Інформація щодо доступу домогосподарств до Інтернету щорічно оприлюднюється у доповіді "Соціально-економічне становище домогосподарств України". У 2016 році також підготовлено статистичний збірник "Доступ домогосподарств України до Інтернету". Публікації розміщені на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Публікації"/"Демографічна та соціальна статистика"/"Доходи та умови життя".

Для отримання інформації щодо інфраструктури та доступу до ІКТ, а також результатів діяльності операторів, провайдерів телекомунікацій та поштового зв'язку, провайдерів програмної послуги, користувачів радіочастотним ресурсом, які здійснюють діяльність із надання телекомунікаційних, поштових і кур'єрських послуг, Держстат проводить державне статистичне спостереження "Діяльність операторів (провайдерів) телекомунікацій та поштового зв'язку".

Організація проведення цього державного статистичного спостереження відповідає вимогам законів України "Про інформацію", "Про державну статистику", "Про телекомунікації", "Про поштовий зв'язок", "Про телебачення

і радіомовлення", "Про радіочастотний ресурс України", "Про ліцензування видів господарської діяльності", Правил надання та отримання телекомунікаційних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 11.04.2012 № 295, Правил надання послуг поштового зв'язку, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 05.03.2009 № 270, тощо.

Метою зазначеного державного статистичного спостереження є отримання даних щодо обсягів доходів (виручки) від реалізації телекомунікаційних, поштових та кур'єрських послуг; наявної міської та сільської телефонної мережі; кількості абонентів мобільного зв'язку, мережі Інтернет, телебачення; забезпеченості населення радіомовленням; кількісних послуг пошти та зв'язку.

Інструментарієм для проведення державного статистичного спостереження зі статистики телекомунікаційних, поштових і кур'єрських послуг є форма № 14-зв'язок (квартальна) "Звіт про діяльність операторів, провайдерів телекомунікацій та поштового зв'язку".

Результати державного статистичного спостереження зі статистики телекомунікаційних, поштових і кур'єрських послуг містяться в таких основних тематичних виданнях: щоквартальному статистичному бюлетені "Стан і розвиток зв'язку в Україні" та статистичному збірнику "Транспорт і зв'язок України". Видання розміщуються на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділах "Публікації"/"Економічна статистика"/"Інформаційне суспільство" та "Публікації"/"Економічна статистика"/"Транспорт" відповідно.

У статистичному збірнику "Діяльність суб'єктів господарювання" міститься інформація щодо кількості зайнятих на підприємствах ІКТ, фізичних осіб, які зареєструвалися як зайняті в сфері ІКТ, а також основні показники діяльності підприємств, основним видом діяльності яких є ІКТ.

Для забезпечення оцінки розвитку економічних взаємовідносин України з іншими країнами в частині послуг, у тому числі й послуг ІТ-галузі, Держстат проводить державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами. Метою цього державного статистичного спостереження є отримання статистичної інформації про обсяги експорту та імпорту послуг за країнами світу, видами послуг. Спостереження є суцільним за ступенем охоплення, кварталним за періодичністю, базується на даних усіх юридичних

осіб, у тому числі органів влади, які здійснювали зовнішньоекономічну діяльність послугами у звітному періоді.

Зазначене державне статистичне спостереження проводиться за формою № 9-ЗЕЗ "Звіт про експорт (імпорт) послуг", яка містить інформацію щодо вартості окремих видів послуг, наданих українськими суб'єктами господарювання іноземним суб'єктам господарювання (експорт), та вартості послуг, одержаних від них (імпорт), як на території України, так і за її межами згідно з договорами (контрактами).

За рівнем відповідності європейським статистичним вимогам Acquis ЄС державне статистичне спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами в більшій частині відповідає модулю 06.1.46 – Міжнародна торгівля послугами.

Облік експорту та імпорту послуг Держстат здійснює згідно з Класифікацією зовнішньоекономічних послуг (далі – КЗЕП), яка адаптована до Розширеної класифікації послуг платіжного балансу (МВФ) та розроблена з урахуванням міжнародних рекомендацій: Керівництва зі статистики міжнародної торгівлі послугами (Статвідділ ООН, 2010) та Керівництва з платіжного балансу та міжнародної інвестиційної позиції (МВФ, 2009).

До послуг у сфері телекомунікації, комп'ютерних та інформаційних послуг, згідно із КЗЕП, уключаються послуги мережі загального користування, операторів-ліцензіатів, мобільного зв'язку, послуги, пов'язані з апаратним і програмним забезпеченням, з обробкою даних, послуги інформаційних агентств та інші інформаційні послуги.

Згідно з Генеральною угодою про торгівлю послугами (ГАТС) торгівля послугами визначається як поставка послуги і має чотири способи їх поставки, беручи до уваги місце знаходження постачальника і споживача на момент надання послуги (транскордонне надання, споживання за кордоном, комерційна присутність, присутність фізичних осіб). Послуги ІТ-галузі у деяких випадках поставляються саме останнім способом, тобто надаються споживачеві або найманим працівником іноземної комп'ютерної компанії, або самостійно зайнятим консультантом по комп'ютерах у рамках контракту. Як приклад можна навести послуги програміста, тимчасово направленого на роботу за кордон у філію своєї компанії-роботодавця, або програміста, який займається розробкою програмного забезпечення чи бази даних і є самозайнятою особою. Якщо ця особа не зареєстрована як юридична, відслідкувати обсяги наданих нею послуг нерезиденту для органів статистики неможливо.

Натомість, з метою забезпечення повноти охоплення одиниць державного статистичного спостереження органи Держстату на постійній основі здійснюють порівняння переліків підприємств (юридичних осіб), що звітують органам статистики, з переліками підприємств, які отримують або здійснюють платежі за експорт та імпорт послуг, наданих Національним банком України.

Аналізуючи результати державного статистичного спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами в галузі ІТ, слід зазначити, що кількість підприємств (юридичних осіб), що надають нерезидентам послуги у сфері телекомунікації, комп'ютерні та інформаційні послуги, щороку збільшується, так само як і зростає частка обсягів експорту цих послуг у загальному обсязі експорту послуг України.

Результати державного статистичного спостереження щодо зовнішньої торгівлі послугами, зокрема у сфері ІТ, містяться у статистичних збірниках "Зовнішня торгівля України", "Зовнішня торгівля України товарами та послугами", "Співробітництво між Україною та країнами ЄС", "Транспорт і зв'язок України", які розміщуються на офіційному веб-сайті Держстату (www.ukrstat.gov.ua) у розділі "Публікації"/"Економічна статистика"/"Зовнішньоекономічна діяльність", "Інформаційне суспільство". Крім того, такі дані щоквартально оприлюднюються на цьому ж веб-сайті в розділі "Статистична інформація"/"Економічна статистика"/"Зовнішньоекономічна діяльність".

Ураховуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що національна статистика телекомунікацій достатньо розвинута, а державні статистичні спостереження з питань ІКТ відповідають основним міжнародним статистичним стандартам у цій галузі.

Разом з тим, постійний розвиток ІКТ, стрімке розширення існуючих та поява нових можливостей їх використання зумовлюють нагальну потребу в системній оцінці стану національного потенціалу у цій сфері, виявленні закономірностей і тенденцій її розвитку, вивченні впливу розвитку ІКТ на економічне зростання та посилення людського потенціалу, скорочення "цифрового" розриву тощо.

Вирішувати ці завдання покликана статистика економіки інформаційних технологій – відносно новий напрям національної статистики.

Наразі методологія та стандартизація статистики інформаційного суспільства розвиваються у рамках діяльності робочих груп Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), Статистичної служби Європейського Союзу (Євростату), Ворбузької групи зі статистики послуг, Статистичного відділу ООН та різних відділень ООН, Міжнародного союзу електрозв'язку (МСЕ) тощо. Слід зазначити, що Держстат бере участь у роботі Групи експертів Статистики Східного Партнерства з інновацій, ІКТ та статистики наукових досліджень і розробок.

Підготовлені міжнародні рекомендації та стандарти поетапно впроваджуються у національну практику та спрямовані на розширення потенціалу статистики ІКТ.

Так, з метою оцінки впливу інформаційних технологій на економіку країни Держстат вивчає нові методи вимірювання діяльності у сфері ІКТ, зокрема можливість складання допоміжних рахунків ІКТ - інструментів системи національних рахунків, що представляє інформацію про ІКТ і пов'язану з ними діяльність. Допоміжні рахунки дозволять обчислити прямий внесок ІКТ в основні агрегати національних рахунків, наприклад, валове нагромадження основного капіталу та валовий внутрішній продукт. Такий підхід передбачає інтеграцію статистики щодо постачання продукції ІКТ (виробництво, імпорт), а також попиту та використання (проміжного споживання, кінцевого споживання, експорту, капіталу тощо) і його можна розглядати як важливий компонент статистичної роботи щодо ІКТ.

З повагою

**Перший віце-прем'єр-міністр України –
Міністр економічного розвитку і торгівлі
України**

С. І. Кубів